

ПОЗИЦІЯ АГРАРНОГО СОЮЗУ УКРАЇНИ (АСУ) в питанні реформування (ліквідації) Держсільгоспінспекції

А. Основні засади

1) Концепція реформування (ліквідації) Держсільгоспінспекції повинна відповідати **загальним політичним тенденціям**, які існують на даному етапі в Україні:

- тенденції суттєвої **децентралізації**, яка проголошена Президентом України і найближчим часом має знайти відображення в змінах та доповненнях до Конституції України http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=51513
- тенденції до **євроінтеграції**, зміст якої визначений в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС <http://comeuroint.rada.gov.ua/komevrint/doccatalog/document?id=56219> і, зокрема позиціям цього документу щодо:
 - верховенства права та ефективного урядування
 - зміцнення інституцій у сфері правоохоронної діяльності та встановлення правосуддя, насамперед зміцнення судової системи, покращення її ефективності, гарантування її незалежності та неупередженості
 - економічного та секторального співробітництва у сфері сільського господарства на виконання положень Угоди щодо зони вільної торгівлі
 - залучення до реалізації Угоди громадянського суспільства

3) У відповідності до принципу верховенства права основою для регулювання мають виступати виключено **закони**, а не підзаконні акти, як це переважно має місце нині. Саме в законах мають бути визначені об'єкти, суб'єкти, характеристики та інші параметри, відносно яких суспільство встановлює регуляторні обмеження. Водночас має бути посилений **інститут декларування** дотримання параметрів, визначених законом, з боку громадян та суб'єктів господарювання.

2) У відповідності до положення про посилення ролі громадянського суспільства акцент у справах перевірки виконання норм законну повинен бути зміщений в бік **посилення інститутів громадського контролю**, а не розбудови системи державного контролю.

4) Передача функцій одного органу державної влади іншому **не вирішує питання зниження корупційного потенціалу**, оскільки основним важелем для прийняття ним рішень виступає власна добросовісність, інших інтересів, які б спонукали його до прийняття адекватних рішень, не існує. Дієва система контролю за виконанням норм законодавства має будуватися на пошуках конфлікту інтересів. До перевірок виконання норм законодавства (задекларованих громадянами та суб'єктами господарювання) мають залучатися **структури громадянського суспільства, які представляють інтереси прошарків, інтереси яких є контраверсійними**. Такий підхід використовує потенціал синергії і матиме наслідком підвищення ефективності контролю за виконанням норм законодавства та економію бюджетних коштів*.

* Потенціал самоорганізації суспільства ілюструє наступний історичний приклад. Після того, як був побудований Зимовий палац в Петербурзі лишилось багато сміття. На його прибирання потрібно були значну суму. Однак проблема була вирішена в альтернативний спосіб тим, що дали об'яву про те, що населення може брати рештки будматеріалів безкоштовно. Площа була очищена за виключно короткий час, безкоштовно і паралельно влада покращила імідж.

5) Розбудова системи контролю за дотриманням норм законодавства окрім того, що **на стратегічному рівні** має відповідати загальним політичним тенденціям та пріоритетам, **на тактичному рівні** повинна відповідати нормам чинного законодавства України. У тому числі

це стосується концепції адміністративної реформи, яка закріплює **контролюючі функції за інспекціями** і не дає підстав для передачі таких функцій іншим інститутам виконавчої влади – міністерствам, агентствам чи службам.

б) **На перехідному етапі** еволюційність та адекватність трансформацій може бути досягнута за рахунок збереження Держсільгоспінспекції як інспекційного органу, наділеного контролюючими функціями з одночасним **реформуванням Держсільгоспінспекції**, яке передбачає:

- перегляд положення про Держсільгоспінспекцію з метою виключення невластивих їй функцій і передачею цих функцій іншим державним інспекціям (Державній екологічній інспекції, Держархбудінспекції, Державній інспекції із захисту прав споживачів тощо)
- перегляд внутрішніх процедур Держсільгоспінспекції з точки зору залучення представників органів місцевого самоврядування та профільних громадських організацій до ведення планових та позапланових перевірок
- перегляд функцій Держсільгоспінспекції у відповідності з стратегічними політичними пріоритетами та умовами Угоди про асоціацію між Україною та ЄС

7) **В стратегічній перспективі** Держсільгоспінспекція має грати роль координатора діяльності громадських організацій у сфері контролю виконання норм законодавства в тих питаннях, в яких наявність державного контролю передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, національними та загальноєвропейськими нормативними актами. Також на Держсільгоспінспекцію може бути покладена функція адміністрування інформаційної системи, в якій фіксуються дані про об'єкти інспектування та результати перевірок, а також можуть містяться бази даних та профільні реєстри.

8) Окремого розгляду потребує питання вдосконалення інституту **державної реєстрації**. Можливо, на цю сферу також варто поширити концепцію здійснення вибіркового громадського контролю.

Б. Пропозиції АСУ (концепція громадського контролю):

Роль закону. Основою для запровадження регулювання є виключено закони (а не підзаконні акти, як це має місце нині). В законах мають бути визначені об'єкти, суб'єкти, характеристики та інші параметри, відносно яких суспільство встановлює обмеження на діяльність суб'єктів господарювання – фізичних та юридичних осіб.

Пропозиції щодо концепції регулювання надають суб'єкти законотворчого процесу та профільні громадські організації суб'єктів господарювання. При розгляді законопроектів в профільному комітеті Верховної Ради України представники профільних громадських організацій запрошуються в обов'язковому порядку. Їх право на виступ та думка є пріоритетними по відношенню до думок та виступів представників органів виконавчої влади.

Інститут декларування. Для виконання визначених законом обмежень вводиться (посилюється) інститут (процедура) декларування. Інститут декларування реалізується переважно у віртуальному просторі – не через створення структурного підрозділу в системі державної влади, а через сайт і апарат його адміністрування. Інформація викладається в мережу Інтернет надавачами декларацій самостійно і є доступною для суспільства.

Роль і місце громадських організацій. Функції з контролю за правдивістю інформації, вказаної в деклараціях, покладаються на структури громадянського суспільства, що

представляють верстви суспільства, інтереси яких є контраверсійними по відношенню до параметра, який підлягає контролю.

Формат контролю. Процедура контролю передбачає проведення вибіркових перевірок контрольними комісіями за планом або у відповідь на запити громадськості. До складу комісій можуть входити фахівці за вузьким профілем. Регламент формування комісій та проведення перевірок розробляють аналітичні центри та структури громадянського суспільства.

Інформаційна відкритість. Дані перевірок викладаються в мережу Інтернет. Користувачам мережі надається можливість коментувати результати перевірок у відкритому режимі протягом певного часу, який надається порушнику норм закону для виправлення помилок. По закінченню встановленого терміну контрольна комісія формує і оприлюднює остаточний висновок.

Наслідки порушення закону. Висновки комісій є основою для вживання адміністративних заходів та порушення кримінальних справ компетентними органами щодо порушення норм законів.

Ресурсне забезпечення. Профільні громадські організації самостійно розробляють схеми системного ресурсного забезпечення виконання функцій по контролю за достовірністю інформації та інтернет-ресурсів для забезпечення режиму відкритості такого контролю.

В. Коментар АСУ відносно пропозицій Проекту "Агроінвест"

Коментар АСУ відносно пропозицій Проекту "Агроінвест" представлений в Додатку 1.

Г. Коментар АСУ відносно пропозицій Проекту "Агроінвест"

Коментар АСУ відносно пропозицій Держсільгоспінспекції представлений в Додатку 2.

Д. Пропозиції АСУ по залучення громадськості

Коментар АСУ про залучення до виконання контрольних функцій інститутів громадянського суспільства представлений в Додатку 3.

Е. План дій

Для реформування сфери контролю за виконання норм законодавства в аграрній сфері пропонується здійснити наступні кроки:

- 1) перегляд норм чинного законодавства для визначення переліку параметрів та характеристик аграрної сфери, щодо яких на законодавчому рівні встановлені обмеження (включаючи підзаконні акти)

відповідальні – Державна служба з питань регуляторної політики і розвитку підприємництва (адміністративна послуга громадським організаціям аграрного сектору)

- 2) вивчення загальноєвропейського законодавства на предмет складання переліку параметрів та характеристик аграрної сфери, щодо яких на законодавчому рівні встановлені обмеження

відповідальні – науковці, аспіранти, студенти юридичних вищів та факультетів, які працюють за навчальними та дослідницькими програмами інтеграції з ЄС

- 3) вивчення положення про Держсільгоспінспекцію (та інші контролюючі органи) для визначення параметрів контролю, встановлених на рівні положень про ці органи, визначення необхідності їх збереження і закріплення на законодавчому рівні

відповідальні – Проект "Агроінвест", профільні громадські організації аграрного сектору

- 4) розробка процедури залучення громадськості до контролю за дотриманням параметрів, встановлених чинними нормативно-правовими актами, та імплементація системи громадського контролю в Положення про Держсільгоспінспекцію

відповідальні – Проект "Агроінвест", профільні громадські організації аграрного сектору

- 5) розробка концепції реформування Держсільгоспінспекції з точки зору стратегічних пріоритетів децентралізації та виконання умов Угоди про асоціацію між Україною та ЄС

відповідальні – аналітичні центри, науковці, профільні громадські організації аграрного сектору